

ДИМО КИСЬОВ

СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 16

ПИЕСИ — БОГОМИЛИ

София – 2018

Том/Книга	Наименование на произведението	Жанр	Тематика	Бр.стр/А4	Забележки
ЧАСТ I		©ДИМО КИСЬОВ - СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ			Стр. А4, средно 1800 зн.
1	Козирог	Автоб.	Мемоар.	677	в 2 Тома, 3 Части
1A	Автобиографична книга	Автоб.	Мемоар.	65	1987
2	Сребърната чешма	Роман	Съвр.-ист.	300	
3	Да убием енотовидно куче!	Роман	Съврем.	238	
4	Сънят на професор Техникус	Повест	Фантаст./	107	/Фейлетонна
5	Долината на авлигите/	Роман	Съврем.	236	Скици от едно лято/
6	Светилището на Залмоксис/ /Долината на божурите/	Повест	Дет.юн.	104	Книга за деца и старци/
7	Магическият конник /За кан Тервел/	Роман	Историч.	176	CD- проф.В.Бешевлиев, 1966
8	Севастът от Урвич	Повест	Историч.	107	ц.И.Шишман/севаст Огнян
9	Борисин/ - Древно-съвременна смехория	Комедия	Фарс	64	/Залмоксис
10	Тъй вярно!	Роман	Воен.мем	200	
11	Офлаг-8	Сборник	Воен.мем		CD-Реценз., Откъс,1958-1959
11_1	Пленникът от Дам-1	Роман		227	Печат.изд. 1958; 1966
11_2	Отливът	Роман		215	Печат.изд. 1959
11_3	Офицер на Негово Величество	Автоб.	Мемоар.	109	Печат.изд. 2001
12	Романи за обществото и индустрията	Сборник	Съврем.		/1943-1974/
12_1	Щастието не идва само	Роман		355	Печат.изд. 1960
12_2	Времената се менят от нас	Роман		204	1974
13	Алиген /И ние спортувахме/	Роман	Дет.юнош.	183	Печат.изд. 1968; 1974
14	Романи за спорта	Сборник			
14_1	Никола Петров-Най силният човек на века	Роман	Биограф.	181	Печат.изд. 1972; 1978
14_2	Тежки юмруци	Роман	Съврем.	230	Печат.изд. 1971
15	Сценарии и пиеси - Военно-мемоарни				
	Офлаг - 8	Лит. сцен.		67	
	Тъй вярно!	Сценар.		54	
	Пленници	Пиеса		70	
16	Пиеси - "Богомили"	Пиеси	Историч.		
	Апокрифна хроника за императора...	Пиеса		85	Алекси и Василий врача
	Василий - Драматична новела	Рад.-пиес.		22	
	Василий - Радио-пиеса /45 мин./	Аудио-CD			БНР, Радио-театър, 1986
17	Пиеси - Исторически	Сборник			
	Борил	Пиеса		68	
	Князът на Карвуна	Пиеса		64	
	Призраци в старата баня	Пиеса	Легенда	64	
	Амира	Пиеса	Рецитал	49	За Каварн. въстание-1877
	Дучов кръст	Радио	Пиеса	20	
18	Открадването на Дионис	Роман	Съвр.-ист.	241	Печат.изд. 1977
19	Еретици	Роман	Историч.	212	Печат.изд. 1996
20	Писателят в Каварна	Сборник	Съвр.-ист.		
	Хижа над морския бряг	Очерк		41	
	Добротица		Историч.	9	Незавършено произведение
	Каварна	Очерк	Съвр.-ист.	40	Печат.изд. 1979
	Карвунска Хора	Очерк	Съвр.-ист.	68	Печат.изд. 1981
	Из "История на град Каварна"	Сборник	История	58	Печат.изд. 1984
	Научна сесия за Каварн. въстание	Изследв.	Историч.	11	Печат.изд. 1977 /Скан./
	Чиракман-Карвуна-Каварна	Сборник	Историч.	20	Печат.изд. 1982 /Скан./
	Археолог	Докум.	Археол.	52	1976-1977 /Скан./

Том/Книга	Наименование на произведението	Жанр	Тематика	Бр.стр/А4	Забележки
ЧАСТ II ©ДИМО КИСЬОВ - СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ				РАННА РЕДАКЦИЯ	
21	Адмирал Ушаков/	Роман	Историч.	208	/Битката при Калиакра
22	Кладата	Роман	Богомили	169	
23	Нашата махала	Роман	Воен.мем	262	
24	Необикновена екскурзия	Роман	Съвр.-ист.	247	Печат.изд. 1969
25	Лирика 1941-1947г.			62	/Скан./
26	Сребърната чешма	Сборник	Морски	90	9-Разказа и една новела
27	Другата диплома	Пиеси-сц.	Съврем.		За строителство
	Замъкът на нашите мечти	Пиеса		82	
	Божурите ще цъфнат отново	Сценарий		85	
	Дворец на слънцето	Пиеса		73	
28	Богомили	Пиеси	Сборник	Историч.	
	Еретици	Пиеса		47	
	Еретикът	Пиеса		48	
ВСИЧКО: СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ В 29 ТОМА /33 КНИГИ/					

Съставители: Райна Стефанова Кисьова (1921-2013); Веселин Димов Кисьов

ДИМО КИСЬОВ

ВАСИЛИЙ

АПОКРИФНА ХРОНИКА
ЗА ИМПЕРАТОРА АЛЕКСИ И ВАСИЛИЙ ВРАЧА
/В ЕДИНАДЕСЕТ КАРТИНИ/

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

ВАСИЛИЙ	— лечител и богомилски протос
АЛЕКСИ КОМНИН	— ромейски император
АНА КОМНИНА	— негова дъщеря, писателка
КАЛИКЪЛ	— лекар на императора
ИСАК	— севастократср, брат на императора
ТОМАН	— лекар-евнух
НИКИФОР ВРИЕНИЙ	— кесар, съпруг на Ана Комнина
ДИВЛАЦИЙ	— племенник на Никифор Вриений
МЕЛПА	— прислужница на Ана Комнина
МОНАХА	— богомилски учител и водач
ВЕТЕРАН	
ТЪРГОВЕЦ	
АМБУЛАНТЕН ТЪРГОВЕЦ	
КРЪЧМАР	
ПЪРВА ХЕТЕРА ; ВТОРА ХЕТЕРА	
ПЪРВИ БОГОМИЛ; ВТОРИ БОГОМИЛ; ТРЕТИ БОГОМИЛ	
ПЪРВИ СВЕЩЕНИК; ВТОРИ СВЕЩЕНИК	
ВРАЧКА	
ГОТВАЧ	
ПАТРИАРХ	
АРФИСТКА	
МОНАХИНЯ	— прислужница на Томан
ТЕЛОХРАНИТЕЛ	— с отрязан език, играе пантомимно
ПАРАСКЕВИОТ	— тъмничар
БЪРЗОПИСЕЦ	
ОФИЦЕР	
УЧАСТВАТ ОЩЕ:	— членове на синклита, богомили, музиканти, стражи и др.

Действието се развива във втората половина на XI и началото на XII в.

БЕЛЕЖКИ:

Според тогавашната византийска мода, знатните мъже и духовниците са носели брада. Като протест Василий е бръснал лицето си.

Алекси Комнин не е произнасял правилно буквата "р".

КАРТИНА — ВСТЪПЛЕНИЕ

/Спусната завеса на сцената, която е полуосветена. Звук от уредбата в театралната зала/

ГЛАСЪТ НА АНА КОМНИНА:

... И ето открива се главният служител на Сатанаил — Василий, с монашеско облекло, с изпито лице, без брада, висок на ръст /много ловък в разпространяването на безбожието/...

... А после какво станало? Императорът захвърлил маската си и дръпнал завесата: там бил събран целият синклит, военното съсловие и висшето духовенство. Тогава столичният престол се заемал от блаженейшия патриарх господин Николай Граматик. След като богопротивните догми били прочетени, обвинението било неопровержимо. И Василий не се и опитал да отрича, но веднага открито пристъпил към защита и заявил, че е готов да посрещне огън, удари и всякаква смърт...

... Въпреки че го заплашвали с клада и с други беди, той се държал здраво за дявола и прегръщал своя Сатанаил. Той се държал по същия начин и спрямо увещанията на ишератора, когато бил затворен и бил извикван често при него, който често го увещавал да се отрече от нечестивото си учение...

АНА КОМНИНА. "АЛЕКСИАДА"

/Вдигане на завесата, пристъпване към Първо действие/.

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

КАРТИНА ПЪРВА

Таверна в Константинопол. Две млади хетери скучаят. Трима музиканти дремят в ъгъла. Десетина мъже, подпрели лакти на празните маси, се услушват с напрегнати лица. Облегнат на тезгяха, кръчмарят също се услушва. Долитат далечни викове и звън от оръжие.

Влиза дрипав амбулантен търговец и обикаля масите.

АМБ.ТЪРГОВЕЦ. /с напевен глас/

Гребени, игли, конци и копчета... Гребени, игли, конци и копчета...

/мъжете не го и поглеждат, спира се пред младите жени/
Тантели, пудра, белила и руж... Красавици, погледнете тази първо-
класна венецианска стока!

ПЪРВА ХЕТЕРА. За тия ли страхливци да се разкрасяваме?

Нашите момчета бранят стените на Константинопол.

ВТОРА ХЕТЕРА. /потупва бедрото си/

От десет дни никой не ни купува стоката.

АМБ.ТЪРГОВЕЦ. Гладен съм.

ПЪРВА ХЕТЕРА. Ха, ха! Та кой не е гладен в този град?...

ВТОРА ХЕТЕРА. Не ти вярвам. Ако наистина си гладен и не
искаш да бъдеш повече гладен, върви да за-
щитаващ трона от узурпатора Алекси Комнин!

ТЪРГОВЕЦ. Кой трон? Дето дъртакът Вотаният го попикава ли?
/към амб.търговец/ Дрипльо, послушай стария търговец! Не си давай
стоката за късче хляб! Когато битката утихне, ще я продаваш за
злато... Аз моята заключих с три катинара...

КРЪЧМАР. /иронично/ Старият император може вече да не
устиска мехура, но е бездетен и е завещал трона си на народа. Затова
народът се е вдигнал да му осигурява старините.

ТЪРГОВЕЦ. Празни приказки! Чувал съм ги и за други императори... На Константиновия трон може да седи само един задник. И този задник трябва да бъде знатен и осветен от патриарха... Кой лее кръвта си сега по стените? Наемниците варвари, робите и голтаците. А мъдреците си стоят по къщите и чакат. Те ще излязат чак, когато разберат кой е победителят, за да го акламират...

АМБ.ТЪРГОВЕЦ. Купете, бе хора! От три дни не съм сложил
трохичка в устата.

ТЪРГОВЕЦ. Щом не знаеш да чакаш, аз ще ти закупя стоката... Ела! Изсипи я в тази торба!... Кръчмарю, нахрани този глупак! Дай му паница ечемичена каша и кана вино!...

/В таверната влиза монах, облечен в грубо расо с качулка.
Проследен от погледите на всички, упътва се към кръчмаря/

МОНАХ. За бога дай ми чаша медовина. Много съм жаден.

КРЪЧМАР. Не съм пчела да храня търтеите... Ако имаш пари, ще ти дам вино.

МОНАХ. Вино не пия. Дай ми вода.

КРЪЧМАР. В таквиз времена и водата се плаща.

МОНАХ. Човече, не разрешавай на злината да надделява на добротата!

ПЪРВА ХЕТЕРА. /подхвърля дребна монета на кръчмаря, който умело я улавя/ Грехота е! Дай на стареца вода и хляб!

МОНАХА. /ръфа подаденото му парче хляб и жадно изпива водата. Отправя се към жената/ Бог да ти върне стократно доброто, дъще!

ПЪРВА ХЕТЕРА. Бих му повярвала, ако ми изпрати пет венецианци с по пет сребърни драхми...

ВТОРА ХЕТЕРА. Сестро, бъди по-скромна! Ще се задоволим и с медните пари моряшки...

МОНАХ. /изважда златна монета и я подава на Първата хетера/
Вземи!

ТЪРГОВЕЦ. Я! Злато!... Виж ти дръгливия постник, къде е решил да се облажи!

КРЪЧМАР. Отче, медовината ми е хем сладка, хем резлива. Ако си решил да ми гостуваш, ще ти заколя кокошчица, ще ти опека пшеничена питка...

МОНАХА. С теб се разплатих...

АМБ.ТЪРГОВЕЦ. Ей, донеси ми кашата!

КРЪЧМАР. Ела си я вземи! Не съм ти слуга.

ПЪРВА ХЕТЕРА. /хапе монетата, за да се увери, че е златна, гледа в недоумение Монаха/ Ама само за мене ли е? Та аз никога не съм получавала толкова пари!... Благодаря, отче!...

/грабва ръката му и я целува/.

МОНАХА. /дръпва я/ Не аз, Бог възнаграждава твоята добрина. Златицата намерих в праха. От някой попски джоб се е търкулнала... Дадена му е била от някой убиец или прелюбодеец, да му опрости греха.

ТЪРГОВЕЦ. /към всички/ Вижте къде бие нашичкият! Днес хули поповете, а утре ще започне да хули и търговците...

МОНАХА. /рязко се обръща към него/ Ще хуля всеки, който си продава душата на дявола...

ТЪРГОВЕЦ. Аха! Разбрах от кои си. Нищо ново не казваш...

МОНАХА. Откакто срещнахме Спасителя, нищо ново не се е случило: кръв, кръв и само кръв... Бог изпрати добрия си син — Христос да ни научи как да се борим със злия му син — Сатаната. Ние убихме Христос и Сатаната ни завладя душите...

КРЪЧМАР. Глупости! Глупости! Сатанаил бил син господен!? Ами Господ не може ли да му извие шията на този Сатанаил, ами на нас разчита да сторим това?

МОНАХА. /изчаква да затихне настъпилият смях/ Бог е баща. Жали добрия си син, но не намира сили да накаже злия си...

/Монаха сяда на масата до амбулантния търговец, който му дава гръб и шумно започва да сърба кашата си. Вниманието на всички е привлечено от ветеран, с отрязана лява ръка/.

ВЕТЕРАН. /захвърля меча, който държи в дясната си ръка/ Предателство!... И този път ни излъгаха... Алекси Комнин е в града.

/всички, освен Монаха и Амб.търговец скачат/.

ВСИЧКИ. /дружно/ Алекси Комнин в града!?

ВЕТЕРАН. Докато отблъскахме легионите му от крепостната стена, Вотаният дал заповед да му се отворят портите...

ВСИЧКИ. Как Вотаният!? Нали Вотаният?...

ВЕТЕРАН. Оня черен гарван — патриархът, като разбрал, че победата клони към нас, пошушнал му да се подстриже за монах и да преотстъпи трона си на Комнин...

ВСИЧКИ. А завещанието?

ВЕТЕРАН. Завещанието гласело: всички бунтовници на кол!

КРЪЧМАР. Да живее императорът!

ВЕТЕРАН. Кой император, кръчмарю!?

КРЪЧМАР. /объркан/ Ами този, който е...

МОНАХА. /иронично/ Да живеел императорът?! Ние да живеем, загдето го храним и браним. Императорът е пиле проклето кукувичено, излюпено в нашето гнездо. Ей такава човка разкрачило! Ние, глупците, си мислим: наше е — и му пълним, пълним гушата... Поникнат ли му крила, литне възбога да си кукува и ни оставя само едно оцвъкано гнездо...

ВЕТЕРАН. За Вотаниат ми отрязаха ръката в боричкането за трона. Когато се друсна на него, за благодарност ми подписа разрешение да прося... А сега пак заради него, сигурно ще бъде набит на кол...

КРЪЧМАР. /недоумяващо, за Ветерана/ Съгласил се да стане монах?... Да пои манастирските мишки със сълзите си?

МОНАХА. А ти да не мислиш, че ще стане кръчмар и да продава вода на наивниците? И монасите си живеят като царе: не работят, не плащат данъци, не ги вземат войници. Едно задължение имат: да лъжат хорицата. И това вършат добре, признавам.

/Чуват се фанфари и камбани/

ВЕТЕРАН. Довчера беше враг, предател подъл. Днес е спасител благочестив и христолюбив император /плюе на пода/. Наивници храбри, блазя ви! Вие умряхте с надеждите си. А аз, пожаления от Смърта, трябва да пия горчилката на отчаянието... Животе, животе, колко мъчно се живее с тебе...

МОНАХА. Животът е красив и многоцветен, но дяволът го е оплел в тъмните си мрежи. Дяволът мрази усмивките, люби разкривените от болка лица, сълзите, кръвта... Люби меча, пепелищата, победните фанфари. Славата му е сестра. С нея прелъстява властниците, зестра богата ѝ дава, която събира от нас хрисимите бедняци...

ВЕТЕРАН. Това го знам. Кажи как да победим този проклет дявол? Сигурно ще ми речеш да го прогоним с кръст и тамян? Или... да си

плюем в пазвата, да не го срещнем?

МОНАХА. С прошка, добрина и вяра. Тези силни оръжия ни завеща Спасителя, но ние рядко се сещаме за тях. Грешни сме, брате, от алчност земна. Искаме много да дъвчим, да се уригваме от ситост. Да носим скъпи премени, да се самоизлъгваме. Да се хулим, да си завиждаме, да се самоизяждаме... Дяволът оттук /тупа корема си/ започва да ни завладява...

ВЕТЕРАН. Разбирам накъде биеш, но от мен постник не става. Господ е създал човека със зъби на вълк и ненаситност вълча. Ако бях овца, щях да си бляя и паса кротко... Господ е сгрешил, като ни е създал такива зверове, а дяволът се е възползвал само от грешката му...

МОНАХ. Не ме разбра. За друго ти говоря, а ти извиваш врат, като овен и бързаш да се кюскаш с мене. Откъсни погледа си от тази земя, вдигни очи към небесата и ще видиш, колко животът е дребен, нищожен.

ВЕТЕРАН. Тъй! Значи към облаците, към звездите...

МОНАХ. Към слънцето, брате. Към светлината... От страх и отчаяние си станал зъл... Ако наистина те заплашва смърт на кол, ела при нас. Ние умеем да превръщаме отчаянието в радост...

В таверната настава оживление, предизвикано от появата на Василий — мъжествен с къдрава руса брада, с червена лекарска туника, препасана с широк колан, от който висят кожени торбички с хирургически инструменти и мехлеми.

Придружава го евнухът Томан, също облечен в лекарска туника.

КРЪЧМАР. А, ето и нашия прославен лечител! Къде изчезна? Виното се вкисна от чакане. Жените се поболяха...

/подава му чаша с вино/

ПЪРВА ХЕТЕРА. /изтичва към Василий, глези се/
Болна съм, Ескулапе мили. Виж, пазвата ми как се е подула...

ВТОРА ХЕТЕРА. /също изтичва към Василий/
А моите устни изгарят от страст. Лекарю, изгаси ги!

ВАСИЛИЙ. /шеговито/
Забранено ми е да лекувам жени. Приятелят Томан ще ви изцери...

ПЪРВА ХЕТЕРА. Меки му са пръстите. С тях може да вади, но не и да вкарва...

ВТОРА ХЕТЕРА. Не вярвам в чудеса. С него ще си лежим като сестра и братче.

ТОМАН. Кучки разпасани! Джавкате, въртите си опашките, а щом навирите тумбаци и дойдете при мен — скимтите...

ПЪРВА ХЕТЕРА. /плюе в пазвата си/ Дяволът да не чуе... /дръпва чашата от Василий и я подава на Томан/ Зъл си. Напълни си човката с вино и няма да грачиш...

ВАСИЛИЙ. /към всички/ Здравейте смукачи на Бакхусовия нектар! Да живеят раздорите, династичните свади! Да живеят битките — сухопътни и морски! Да живее богът, който с меча си храни стратегии, велможи, търговци и... нас — скромните жреци на Ескулапа!

ТЪРГОВЕЦ. /към кръчмаря/ Този пък кой е?

КРЪЧМАР. Борис се казва. Най-добрият ми клиент. Реже и маже с мехлем. Касапин с милостиво сърце...

ТОМАН. /подхвърля монета на музикантите/ Ей, вие, защо мълчите? Още не са ми отрязали и ушите... /музикантите бързо нагласят инструментите си и започват да свирят/.

ВАСИЛИЙ. /откача от колана кесия, вади от нея монети и ги подхвърля на масата/ Две номизми за ампутиран крак... Три — за закърпен задник, раздран от меч... Още три — за недоклан гръклян. /прекръства се/ Бог да го прости!... А тази пентодрахма е от кормак... пробит от копие...

ТОМАН. /вече опиянен от виното, запява/

*Кървави цветя цъфтят
под острите ни скалпели.
Рани от ревност и страст,
рани от жажда за власт,
рани — от първороден грях,
кърпим с остри игли и...
конци от черва котешки.*

ВАСИЛИЙ. /към кръчмаря/ Приятелю, превърни това бездушно злато във вино кипящо. Разумът ни излъжи, душите ни развесели! Свирачи, свирете за кръвта пролята! Пиячи, напийте се до забрава!

ПЪРВА ХЕТЕРА. /надниква в празната кесия/

А за нас и драхма не остана!?

ВАСИЛИЙ. /откача втора кесия и я раздрънкава/ Много добитък за клане имаше. Пътят към трона бе застлан с осакатени Комнинови съзаклятници, бъдещи властници: стратежи, севастии, протосевастии, кесари и севастократори. В краката си видях, как в кръв и прах се валя утрешният синклит държавен... /прекръства се, запява/

И ги ръсеше патриархът със светена вода-а-а...

/към жените/ Тази кесия е за вас. Пълна е с човешки страсти. Душите ни искат вино, а очите — зрелища... Нимфи прекрасни, покажете ни пътя към извора ви животворен... Конници, яхнете буйни жребци и с викове страстни завладейте свещенните Венерини хълмове!

/Хетерите грабват кесията, вдигат поли и започват да танцуват/.

ВТОРА ХЕТЕРА. Хайде, скопце! Покажи си и ти прелестите задни. Може да ги хареса някой...

ТОМАН. Друсай си месата, развратнице! Кълчи се, подскачай, докато си млада...

/сяда на масата до Василий, който се смее с вдигната чаша в ръка/. Радвай се. Весели се!... Ако ти беше изтеглил жребия да бъдеш врач на жени, сега ти щеше да преглъщаш обидите, а аз щях... /разплаква се/.

ВАСИЛИЙ. Какво щеше? Жените омръзват, виното — никога. А, ти, умееш да го цениш. И то... тебе.

ТОМАН. Да-а-а, ама си нямам бра-да...

ВАСИЛИЙ. Брадата не прави човека. Тя е завеса, зад която се крият недъзи, неподозирани от другите. Аз, например, крия зад красивата си, къдрава брада, най-уязвимите си слабости...

ТОМАН. А гласът? А гласът ми тънък, женски?... Вчера един слепец ми рече: "Благодаря ти, госпожо, загдето ме преведе..." Ако печенегите не ни оставиха сираци, нямаше да ни пхнат в медицинското училище и сега щяхме да сме орачи, пастири, щяхме да си живеем на воля. Нямаше да слугуваме на ромеи и да ни се подиграват тези развратни кучки...

ВАСИЛИЙ. Нима не се радваш, когато се преборваш със смъртта и връщаш хората към живота?

ТОМАН. Живот ли е това? Лекуваш стратежи, а те избиват народа ни. Лекуваш практори, а те го облагат с данъци... Аз бабувам на монахини развратни... Пия да си размътвам погледа. За трезвите очи е непоносима гледката...

МОНАХА. /приближава се към двамата/

Дочух, говорите на моя език. Може ли да приседна до вас?

ВАСИЛИЙ. Не ни трябва изповедник. Върви при други! Аз си харесвам греховете...

МОНАХА. Не съм изповедник, нито съдник. То съдникът е друг и ти си далече от него.

ВАСИЛИЙ. Тогава пий и се весели с нас!

МОНАХА. Чувствам се добре и когато пия вода... Глупците не разбраха думите ти. Те не са за техните уши...

ВАСИЛИЙ. Заради коматчето хляб всички се правим на глухи и слепи... Кой си? Какво искаш от мене?

МОНАХА. Аз съм никой и нищо не искам.

ВАСИЛИЙ. Хм...

МОНАХА. Освен едно...

ВАСИЛИЙ. Ха-ха... И какво е то?

МОНАХА. Не лекувай само телата смъртни, а и душата... Но, първо, излекувай своята.

ВАСИЛИЙ. Разбрах от кои си. И баща ми, вечна му памет, смяташе с пост и молитви да оправи света, но бог му се разсърди, прати копие в гърдите му и аз останах сирак... Майка ми баеше, вареше билки, беше се сдружила с дявола, но и тя горката си замина с нож в гърба... Мрак — светлина, злина — добрина, песен стара — прастара. Пеели са я варварските жреци, християнските попове, пък и вие богомилите...

МОНАХА. Така е. Но без нея не може. Зависи, кой я пее и кой я слуша.

ВАСИЛИЙ. Приказки, приказки разни...

МОНАХА. Народът обича приказките за лами шестоглави и за храбри бедняци, които ги убиват... Думата ми е за словото, което ти разпиляваш по таверните, вместо да го засееш в благодатна почва...

ВАСИЛИЙ. Словото! Родено е да се шегуваме с него. То е като виното: развеселява те, а после повръщаш...

МОНАХА. То може да бъде и страшно, иначе царете не биха го оковавали и патриарсите анатемосвали...

ВАСИЛИЙ. /отегчен/ Ей, вие двете! Не ви позлатих да ми развявате парцалите си, а голи да ми играете!

ПЪРВА ХЕТЕРА. И вътрешостите си бихме показали, но ни е срам от оня с расото.

ВАСИЛИЙ. Изхвърлете го! Нека върви другиму да разказва приказките си.

МОНАХА. /става/ Сам си тръгвам. А, ти, помисли върху думите ми... /излиза, последван от Ветерана/.

ВАСИЛИЙ. /разбива чашата си в пода, кресва на кръчмаря/.

Това не е вино, а вода. Дай чисто, гъсто, силно! /към музикантите/
И вие, стига с тия лигави ромейски песнички! Дай нещо варварско, нашенско...

/изпива до дъно донесената му чаша, раздрусва задремалия Томан, прегръща го и започва да тананика българска песен. Така прегърнати ги сварва Каликъл, който разтревожен нахълтва в таверната/.

КАЛИКЪЛ. /дръпва Василий/ Слава богу, Борисе! Пет таверни обиколих, докато те открия...

ТОМАН. /тупа Каликъл по гърба/ Здравей, Каликълчо знатен!... Питам те аз, ромейче хитро, защо те нямаше, когато теглихме жребия? Признай! Не ти се искаше да лекуваш болни жени, а да въргаляш здравите в леглото...

КАЛИКЪЛ. А, ти ли си, Томане!? Остави! Бързам...

ТОМАН. Бързаш, а тогава избяга... Не лекар, а развратник ти се прииска да станеш...

КАЛИКЪЛ. /оглежда се, прошепва/ Варварин го прониза с меч, когато се изкачваше към трона...

ВАСИЛИЙ. Кой кого промуши? Комнин варварина или варварина Комнин? Ако е варваринът промушен — тръгвам. Ако е твоят господар — ти си му лекар, лекувай си го!

КАЛИКЪЛ. Опитах всичко. Кръвта тече, не спира...

ВАСИЛИЙ. Нека патриархът да го поръси със светена вода и ще престане да тече...

КАЛИКЪЛ. Не ми е до шегите. Съученици сме. Ако Комнин оправяш, оправяш и мене... Ела, богато ще те възнаградя. А ако оживее, ще те позлати...

ВАСИЛИЙ. Само отвън ли ще ме позлати или и отвътре?

КАЛИКЪЛ. /нервничи/ Слушай, дългът ти на лекар повелява. Забрави ли клетвата?

ВАСИЛИЙ. Ха, ха! Хора, заплашва ме, че не съм си издължил дълга? Всичко съм си разплатил със злато...

КАЛИКЪЛ. Ти не проумяваш ли какво може да ти се случи от случилото се?

ВАСИЛИЙ. Пиян съм, не проумявам... Ръцете ми треперят; вместо едно ще резна нещо друго на Комнин и после неговата жена ще го търси цял живот от мене...

КАЛИКЪЛ. /крещи/ Носачи, носилката!

/Влизат носачи с императорска носилка, грабват Василий и го пхат в нея./

ВАСИЛИЙ. /от носилката/ Томане, отивам да заколя императора.

ТОМАН. /с пиянски глас/ Не го убивай, братко! Скопи го само...